

Kenneth Hänninen
5.8.2015

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

Viite Lausuntopyyntö LVM/1114/03/2014

Lausuntopyyntö yhteisrakentamis- ja yhteiskäyttölaista

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Energiateollisuus ry:ltä (ET) lausuntoa yhteisrakentamis- ja yhteiskäyttölaista. Kiitämme mahdollisuudesta lausua em. asiasta ja toteamme lausuntonamme seuraavaa:

Yhteiskäytön ja -rakentamisen edistämiseksi esitykseen sisältyy verkkotoimijoihin ja viranomaisiin kohdistuva velvoite toimittaa hallussaan olevat verkkotiedot sekä tulevia verkkohankkeita koskevat tiedot **keskitetyn tietopisteen** kautta verkkotoimijoiden ja muiden tietoja tarvitsevien saataville. Esityksessä ehdotetaan, että tietopisteenä toimisi valtion kokonaan omistama **Johtotieto Oy**, joka voisi laissa säädetyin perustein rajoittaa tietojen luovutusta esimerkiksi kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Näkemyksemme mukaan Suomessa tarvitaan portaalipalvelu, jonka kautta eri toimijoiden maanalaisia verkostoja koskevat johtotiedot ovat kaikkien tarvitsijoiden saatavilla helposti, sähköisesti ja kustannustehokkaasti. Tältä osin tuemme keskitettyä tietopistettä koskevaa esitystä.

Tietopisteesi esitämme kuitenkin Johtotieto Oy:n sijaan Suomen Erillisverkot Oy:tä. Lisäksi esitämme, että tietopisteele säädetään selkeät toiminnalliset, laadulliset ja taloudelliset tavoitteet. Edelleen lainsäädännön ja valvonnan avulla tulee varmistaa luonnollisena monopolina toimivan tietopisteen tasapuolinen ja syrjimätön toiminta.

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriön (LVM) työryhmä julkaisi 31.8.2010 kaapelien sijaintitietojen hallintaa koskevan mietinnön 32/2010. Työryhmän tehtävä oli selvittää, mikä taho olisi sopivin ottamaan vastuun maanalaisten johtojen ja kaapelien sijaintitietojen hallinnasta. LVM:n mietinnössä on esitetty selkeät vaatimukset, jotka toimintamallin tulee täyttää. Lisäksi on esitetty ratkaisuvaihtoehtoja sekä kuvattu erilaisia toimintaedellytyksiin liittyviä kehittämistarpeita.

Työryhmä kävi aikanaan läpi erilaiset mallit tietopalvelun toteuttamiseksi. Työryhmä esitti johtopäätöksensä, että tietopalvelu tarjotaan yhden luukun periaatteella toimivana kaupallisena palveluna, jolle ei aseteta tuotto-odotuksia. Tietopalvelun tarjoajaksi valittava kaupallinen toimija ryhtyisi kehittämään palvelukonseptiaan esitetyn mallin mukaisesti. Nopean käynnistymisen vuoksi työryhmä esitti palvelun käynnistäjäksi jo toimivaa yhtiötä, esim. Johtotieto Oy:tä.

Työryhmän esityksien toteuttamiseksi LVM organisoi Johtotieto Oy:n omistuksen siirtymisen Suomen Erillisverkot Oy:n hallintaan tarkoituksenaan saada nopeasti aikaan kaapelitietopalvelu, jonka kautta eri tahojen ylläpitämä kaapelien sijaintitieto on kootusti saatavilla.

Valitettavasti Johtotieto Oy ei ole ollut halukas kehittämään esitettyä portaalipalvelua yhdessä muiden informaatiopalveluyhtiöitten ja asiakkaiden kanssa.

Johtotieto Oy

Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan, että koska Johtotieto Oy on valtion kokonaan omistama yhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa valtioneuvoston kanslia, lakiehdotuksen mukaiset tehtävät voidaan toteuttaa pitkälti valtion viranomaisten ohjauksessa ja valvonnassa.

Johtotieto Oy ei todellisuudessa ole suoraan valtion omistuksessa. Johtotieto Oy on osakeyhtiö, jonka kaikki osakkeet omistaa Suomen Erillisverkot Oy. Omistajaohjaus toimii käytännössä vain välillisesti Erillisverkkojen kautta.

Johtotieto Oy toimii tällä hetkellä kilpailuilla markkinoilla mm. sijaintitietopalveluiden tuottamisen ja näyttöpalvelun osalta. Kuten esityksessä todetaan, verkkoihin liittyvän fyysisen infrastruktuurin sijaintitieto- ja selvityspalveluja tarjoavat tällä hetkellä Johtotiedon ohella kunnat, kaupungit ja eräät muut toimijat.

Keskitetyn tietopalvelun toteuttaminen

Esityksen perusteella Johtotieto Oy:lle annettaisiin velvoite tuottaa direktiivin 4 artiklassa tarkoitettu keskitetty tietopalvelu. Tietopalvelun tuottajana toimivalla yhtiöllä on lakiehdotuksen 5 §:n mukaan velvollisuus tarjota helppokäyttöistä ja tietoturvallista palvelua, jonka kautta annetaan ilman aiheetonta viivytystä sähköisessä muodossa tiedot olemassa olevasta fyysisestä infrastruktuurista, meneillään olevista ja suunnitelluista rakennustoista, rakentamiseen liittyvistä lupamenettelyistä ja kaapeleiden sijainneista. Vaikka yhtiölle ei anneta yksinoikeutta kyseisen palvelun tuottamiseen, ehdotetulla sääntelyllä luotaisiin tosiasiallinen monopolitilanne, koska lakiehdotus sisältää säännökset sekä palvelun tarjonta- että tiedonantovelvoitteista.

Käytännössä lakiehdotuksen 5 § tekee tietopalvelun tuottamisesta luonnollisen monopolin. Mielestämme on välttämätöntä, että tällainen toiminta erotetaan tehokkaasti kilpailusta toiminnasta. Samalla tulee varmistaa, että monopolitoiminnan laatua ja hinnoittelua valvotaan. Mikäli molemmat toiminnot ovat samassa yrityksessä, toiminnot olisi teoriassa mahdollista eriyttää toisistaan, jolloin monopolitoimintojen valvonta olisi mahdollista. Käytännössä tällainen järjestely antaisi kuitenkin Johtotieto Oy:lle kilpailuedun muihin palvelutarjoajiin nähden.

Mielestämme kahden eri periaattein toimivan palvelun yhdistäminen on hankalaa. On todennäköistä, että lakiehdotus nykymuodossaan rajoittaa kilpailua ja siten tehokkaiden paikkatietopalvelujen kehittymistä.

Olemme työryhmässä esittäneet, että mahdollisimman tehokkaasti toimivien tieto- ja näyttöpalvelumarkkinoiden varmistamiseksi tietopalvelun toteutuksesta vastaisi Suomen Erillisverkot Oy. Tällöin Johtotieto Oy voisi toimia vapaasti rajapinnan toisella puolella kilpailuilla markkinoilla.

Keskitetyn tietopalvelun valvonta

Lakiehdotuksessa todetaan aivan oikein, että ehdotetulla sääntelyllä luotaisiin tietopalvelun osalta tosiasiallinen monopolitilanne. Jotta tällaisessa tilanteessa voitaisiin varmistaa palveluiden laatu ja kehittyminen sekä hinnoittelun kohtuullisuus, on näkemyksemme mukaan selkeästi määritettävä palvelun sisältö, tavoitteet ja hinnoitteluperiaatteet. Samalla on erikseen säädettävä, miten ja minkä viranomaisen toimesta ao. yhtiön valvonta tapahtuu.

Lakiehdotuksessa esitetään, että Viestintäviraston toimivaltaa tulisi laajentaa koskemaan myös muita direktiivin verkkojen sijaintitietojen digitaalista muotoa ja tietoturvaa koskevia kysymyksiä. Viestintävirastoa esitetään myös riidanratkaisuelimeksi. Mielestämme Viestintävirasto olisi sopiva taho valvomaan myös keskitetyn tietopalvelun tuottamista.

Tiedonantovelvollisuus

Ehdotetun 6 §:n mukaan verkkotoimijan on annettava tietopalvelun kautta saataville 5 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot digitaalisessa muodossa. Julkisyhteisön on annettava nämä tie-

dot ja niiden päivitykset tietopalvelun kautta saataville kahden kuukauden kuluessa tietojen vastaanottopäivästä, jos tiedot eivät ole muutoin saatavilla tietopalvelun kautta.

Pykälä tekstistä ei mielestämme selviä täysin, miten tiedonantovelvollisuus on tarkoitus käytännössä toteuttaa. Eri yhteyksissä on keskusteltu ns. yhden luukun mallista, jossa kaikki paikkatieto olisi eri osapuolten käytössä erikseen määriteltyjen rajapintojen kautta. Esitämme, että jo heti alkuvaiheessa lähtökohdaksi otetaan avoimiin, mutta käyttöoikeuksin rajoitettuihin rajapintoihin perustuva ratkaisu, jossa eri palveluntarjoajien järjestelmissä oleva paikkatieto olisi helposti saatavilla. Tämän päivän ICT-maailmassa emme näe perusteita koota kaikkea tietoa yhteen keskitettyyn järjestelmään.

Esitämme, että tietopalvelu perustuisi avoimiin rajapintoihin, josta olisi pääsy eri palveluntarjoajien järjestelmiin.

Yhteenveto

Kannatamme lakiehdotuksessa esitettyä keskitettyä tietopistettä. Mielestämme Johtotieto Oy ei kuitenkaan voi toimia lakisääteisen tietopalvelun tuottajana samalla, kun se toimii kilpailuilla markkinoilla sijaintitietopalveluiden osalta. Esitämme lakisääteisen tietopalvelun tuottajaksi Suomen Erillisverkot Oy:tä. Lisäksi esitämme, että lakiin kirjataan selkeästi tietopalvelulle asetettavat tavoitteet ja säädetään miten tietopalvelun tuottamista valvotaan. Valvovaksi viranomaiseksi esitämme Viestintävirastoa. Tiedonantovelvollisuus tulisi toteuttaa avointen rajapintojen kautta

Toimivan tietopalvelun rakentaminen edellyttää aktiivisuutta ja valmiutta avoimeen yhteistyöhön kaikilta osapuolilta. Omalta osaltaan Energiateollisuus ja sen jäsenyhtiöt haluavat olla mukana palvelua kehittämässä.

Ystävällisin terveisin

Kenneth Hänninen
Energiateollisuus ry
Sähköverkot